

[Formanden]

ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.). (Lovforslag nr. L 260).

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.). (Lovforslag nr. L 261).

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.). (Lovforslag nr. L 262).

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjelse af børnetilskud m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.). (Lovforslag nr. L 263).

Eksemplarer er omdelt.

Socialudvalget har afgivet:

Betænkning over forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede regler om refusion). [Af Tove Jørgensen (DKP) m. fl.]. (Lovforslag nr. L 61).

Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Johan Philipsen.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg be-
trachte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 8. september 1978, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse:

Forhandling

Tastesen (S):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til hr. Johan Philipsen og at indkalde stedfortræderen, og i fortsættelse heraf skal jeg som ordfører for udvalget til valgs prøvelse tillade mig at gøre indstilling om, at den pågældende stedfortræder godkendes som midlertidigt medlem.

Hr. *Johan Philipsen* er valgt i Sønderjyllands amtskreds, og det drejer sig om 2. stedfortræder for venstre i denne amtskreds, gårdejer *Peder Sønderby*, idet 1. stedfortræder har meddelt, at han ikke er i stand til at indtræde som midlertidigt medlem.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

Gårdejer *Peder Sønderby* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 8. september 1978.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 160 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 255. Fremsat 31/8 78. Første behandling 2/9 78. Betænkning 4/9 78. Anden behandling 6/9 78. Tillægsbetænkning 6/9 78).

Der var stillet 6 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Thorndahl (FP):

Jeg skal med det samme sige, at fremskridtspartiet klart må tage afstand fra det af regeringen stillede, men af kristeligt folkeparti udarbejdede ændringsforslag om en mermoms på ¼ pct., således at momsen nu skulle blive på 20 ¼ pct. Denne kvarte procent kan stå som et monument over regeringens indsats i dens første 1 ½ uges levetid.

[Thorndahl]

En momssats på 20 ¼ pct. vil af befolkningen og specielt af de erhvervsdrivende, som gratis skal påtvinges det forøgede besvær med at administrere denne skæve momssats, blive mødt med forbavelse og betydelig irritation. Jeg har ladet mig fortælle – men det er måske nok en skrøne – at partiet venstre har interesseret sig meget for de små og mellemstore virksomheder, ja, partiet venstre skulle ligefrem have formuleret et politisk oplæg, dér bl. a. tog sigte på at begrænse den af det offentlige forårsagede administrative belastning af vore mange små og mellemstore virksomheder.

Nu er det helt klart partiet venstre, der har gennemtvunget denne kvarte procent i mermoms, som især de små erhvervsdrivende vil blive generet af. Jeg håber derfor, at de erhvervsdrivende, hver gang de tvinges til at beskæftige sig med momsregningen, siger til sig selv: se, det var venstres bidrag til at lette vilkårene for de små virksomheder!

Hvis denne erkendelse virkelig bundfælder sig i den danske befolkning og i vore mindre virksomheder og derefter kommer til udtryk ved næste folketingsvalg, er vi meget stærkt på vej til afgørende at få de politiske forudsætninger ændret, således at vi snart kan få forbedret vilkårene for vore erhverv og vor beskæftigelse.

Hagen Hagensen (KF):

Ved anden behandling i onsdags forelå der ingen tilkendegivelse fra regeringen om, at momsprocenten ønskedes ændret fra 20 til 20 ¼. Det fremgik vel af det, vi i øvrigt havde fået at vide om de regeringsforslag om kompensation, der senere på dagen kom til første behandling, men vi havde ikke nogen viden derom. Det er både utraditionelt og også urimeligt, at en regering lader sin stillingtagen vente til efter afslutningen af anden behandling af et lovforslag. Det må uvægerlig give det indtryk, at regeringen har været i tvivl om, hvad den ville. Kort tid efter, at vi havde sluttet anden behandling, fremkom så meddelelsen fra regeringens skatteminister om, at man ønskede at stille ændringsforslag, der forhøjede momsen til 20 ¼ pct.

Hvad vil man dog med denne skæve procentsats? Den er urimelig, fordi den medfører besvær for erhvervslivet, ikke mindst for de mindre næringsdrivende, der ved udreg-

ninger skal bruge denne skæve procentsats, i første omgang ikke mindst ved den prisommærkning af alle vareenheder, der skal finde sted i henhold til prismærkningsbestemmelserne, og som, efter hvad der er tilkendegivet, skal finde sted inden udgangen af denne måned, når momsen træder i kraft den 1. oktober. Den er urimelig, fordi provenuet af momsens forhøjelse efter modregning af den kompensation, som velsagtens bliver vedtaget senere i dag, skal være, siger man, 3,2 mia kr. Hvem kan dog regne sig frem til, om det bliver dette tal, den indbringer?

I bemærkningerne til lovforslaget er udgangspunktet herfor uændrede priser og uændret forbrug i 1979. Vi har senere fået at vide, at det skulle forstås på den måde, at man via finanslovforslaget har regnet med en forbrugsstigning på 4,5 pct., men at den nu af regeringen tilstræbes nedsat til at ligge mellem 1 og 2 pct. Hvordan kan provenuet af momsforhøjelsen derefter beregnes så nøjagtigt, at ¼ pct. skal være udslaggivende. Mon det kan siges på en mere fiks måde, end socialministeren gjorde det i et svar ved første behandling af kompensationslovforslagene? Han sagde, at regeringen ved sin skatteminister har ønsket og fremsat forslag om en momsprocent på 20 ¼, og det er vel det, der bliver stående. Nu skal det altså være på den måde.

Uanset vor stilling til lovforslaget om momsforhøjelse på nuværende tidspunkt – vi har jo sagt, at der ikke er noget modstykke dertil i en regeringsplan – må vi kraftigt advare imod, at man gennemfører denne skæve momsprocent, der pålægger byrder både for dem, der skal arbejde med den, og for dem, der skal betale. Det virker, som om regeringen ønsker at tirre folket, og det skulle man dog ikke tro var dens mål, når den lige er trådt til.

Det konservative folkeparti har tilkendegivet, at vi ikke vil medvirke til denne skæve momsprocent, som vi, alt taget i betragtning, må mene det naturligt også for os at stemme imod. Jeg må så føje til, at vi fastholder givetvis den indstilling, vi har haft, og agter også at stemme imod momsforhøjelsen nu, fordi vi mener, den er skadelig, så længe der ikke foreligger flere tilkendegivelser om, hvad det er, regeringen ønsker at føre igennem, for at vi kan få klaret vores økonomi.

[Bollmann]

Bollmann (CD):

Dette ændringsforslag har jo egentlig været debatteret her fra talerstolen også ved anden behandling. Allerede ved første behandling havde vi hørt rygter om, at der skulle komme et ændringsforslag om den skæve momsprocent. CD beklager dybt, at dette ændringsforslag er stillet. En sådan sats vil give besvær for en meget stor del af erhvervslivet, ikke mindst blandt de mindre virksomheder.

Vi beklager også dybt, at skatteministeren har været så stædig, som tilfældet er. Vi finder ikke, at ministerens svar om overensstemmelsen mellem bemærkninger om uændret forbrug og en forbrugsstigning på indtil 2 pct. har været tilfredsstillende. Jeg har bemærket i dag, at regeringspartierne åbenbart ikke skal op at forsvare ændringsforslaget, og det forstår jeg egentlig godt.

CD har sagt, at vi vil stemme for en momsforhøjelse, men vi har af alle kræfter arbejdet på at undgå denne skæve momsprocent. Derfor stemmer vi imod ændringsforslaget, men vi stemmer for lovforslaget ved den endelige behandling.

Kaj Hansen (DKP):

Venstres politik, som præger hele regeringen Anker Jørgensen, slår knaldhårdt igennem med denne momsforhøjelse, ikke mindst med den yderligere kvarte procent, hvorom skatte- og afgiftsministeren noget arrogant under en tidligere behandling sagde, at skulle der gives compensationer, skulle provenuet og dermed momsprocenten sættes op.

Så tænkte man, at det kunne dog være, at statsminister Anker Jørgensen og det flertal af socialdemokratiske ministre, der er i regeringen, kunne bremse en sådan forrykt tanke. Men det har man set at de altså ikke kunne. Her er det skatte- og afgiftsministeren, der bestemmer, og han har altså bestemt, at uanset hvor meget det kan irritere befolkningen, og uanset at provenuet stiger med 400 mill. kr., skal denne kvarte procent igennem.

Så er der det interessante ved betænkningen, at ministeren for skatter og afgifter får sit ændringsforslag fremmet her i folketinget ved et mindretal, og efter normale omstændigheder skulle det betyde, at forslaget ikke kunne vedtages. Men jeg hørte i radioen, at hr. Jens Møller ville optræde som rednings-

mand for denne kvarte procent, ja, han talte endda noget om, at det kunne være, hans gruppe ville blive delt i dette spørgsmål. Jeg tror nok, at kristeligt folkepartis formand overdimensionerer sit partis betydning her i folketinget, når han siger, at det ikke skal være kristeligt folkeparti, der eventuelt vælter regeringen. Hvad med alle de andre partier, der stemmer imod? Skal de slet ikke have nogen andel i det, hvis regeringen vælter? Hvorfor skulle det dog lige være kristeligt folkeparti, der skulle have skyld for det?

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Jens Møller, om han har fået noget for at stemme for den kvarte procent, og hvis han har, tror jeg, folketinget godt vil have at vide, hvad det er. Jeg husker jo den ordfører for kristeligt folkeparti, der sagde, at denne kvarte procent var en provokation imod folketinget, og derfor vil jeg gerne høre, om kristeligt folkeparti vil stikke den provokation til sig.

Så skal jeg endelig meddele, at vi selvfølgelig ikke kan stemme for dette ændringsforslag, men vil stemme imod de ændringsforslag, der foreligger.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg forstår, at regeringen her ved tredje behandling har lagt sig fast på, at man vil have 20 ¼ pct. moms, og jeg forstår også, at det mest skyldes uenighed mellem de to regeringspartier.

I et svar til skatte- og afgiftsudvalget har skatteministeren afvist et ændringsforslag med, at ændringen ville komme hele befolkningen til gode, og det kunne der ikke være tale om. Det er da et standpunkt, at en lovgivning, der kommer hele befolkningen til gode, agter regeringen ikke at støtte. Vi må altså konstatere, at når de to regeringspartier er uenige, skal man genere hele befolkningen, i dette tilfælde med knap ½ mia kr.

Jeg tror, befolkningen ville føle sig betydeligt beroliget, hvis de to regeringspartier i stedet for at lade det gå ud over uskyldige kunne tale sig til rette på sagligt grundlag, for det er jo rigtigt, som den konservative ordfører sagde for et øjeblik siden, at ingen kan med nogen som helst sikkerhed garantere, om der kommer 400 mill. kr. mere eller mindre ind ved en momsafgift, der formentlig indbringer et beløb af størrelsesordenen 30.000 mill. kr. Dertil kommer naturligvis, at

[Bernhard Baunsgaard]

man specielt rammer ud efter de små i erhvervslivet. De store klarer nok den ekstra ulejlighed, de putter jo det hele i EDB-maskinerne, og så går det, men det er de små, der rammes særligt, det er dem, der får den ekstra ulejlighed. Der er noget meget rigtigt i det gamle ord om, at det er i nøden, man skal kende sine venner. Nu ved de små erhvervsdrivende, hvor de har venstre; når det virkelig kniber, ofrer man dem for at slippe uden om en uenighed i den nye regering.

I forbindelse med momsstigningen er der et spørgsmål, jeg gerne vil stille ministeren for skatter og afgifter, et af de spørgsmål, som venstre også hidtil har ofret overordentlig megen interesse, og som den nuværende skatte- og afgiftsminister, hr. Anders Andersen, i sin tid, da han også var finansminister ved siden af at være skatte- og afgiftsminister talte meget om – jeg tror, at hans tale til skatterådsmedlemmerne især gik på det – nemlig det, som blev betegnet som måneskinsarbejde.

Vi har i skatte- og afgiftsudvalget modtaget en pjece fra Håndværksrådet, der gør opmærksom på, at man har stort besvær med at bekæmpe det, der hedder måneskinsarbejde. Man siger, at der for længst burde have været iværksat initiativer fra regeringens side. Da nu venstre tidligere har beskæftiget sig meget med dette – jeg tror, det er 4 år siden den nuværende skatte- og afgiftsminister gjorde opmærksom på problemet – vil jeg spørge, om skatte- og afgiftsministeren heroppe fra talerstolen vil røbe, hvad der er kommet ud af at tænke over dette problem i 4 år, sådan at han over for Håndværksrådet, når vi nu yderligere giver et incitament til sort arbejde, kan røbe, hvad regeringen agter at gøre for at hjælpe håndværksmestrene. Det vil bestemte interessere dem.

I dag er det jo sådan, at hvis man får repareret sit hus ved måneskinsarbejde, sparer den, der bestiller måneskinsarbejdet, 20 eller 20 ¼ pct. – Gud forbyde, at vi ender på 20 ¼ pct.! – i moms, og den, der udfører arbejdet, sparer indkomstkatten. Derfor er det et meget væsentligt spørgsmål for håndværkerne, om de kan få lov til at få dette arbejde. Jeg vil samtidig gøre opmærksom på, at det er et led i arbejdsløshedsbekæmpelsen. Håndværksmestrene kan ikke, når der er så meget

sort arbejde, ansætte arbejdsløse håndværkere.

Jeg håber ikke, det er nødvendigt at understrege, at den radikale gruppe stemmer imod ændringsforslaget om de 20 ¼ pct. Hvis ikke jeg ville blive bremsset af formanden, ville jeg bruge et meget folkeligt udtryk om dette at lægge ¼ pct. oveni. Jeg skal nøjes med at konstatere, at det strider mod den sunde fornuft at ende med 20 ¼ pct.

Jens Møller (KrF):

Jeg ved ikke, hvad det var for et folkeligt udtryk, hr. Bernhard Baunsgaard ville anvende, og derfor kan jeg ikke tilslutte mig det, men ellers er jeg stort set enig i slutningen af hans tale.

At indføre denne skæve sats på 20,25 pct. er en urimelig behandling af de mennesker, der skal arbejde med den til daglig. Det er en tåbelig sats, og den vil være et stadigt irriteringsmoment i masser af familier, i masser af mindre virksomheder ude over landet, så længe den kommer til at regere. Det er ganske simpelt et typisk resultat af et kompromis, når et sådant er værst, for der er jo ikke alene tale om et kompromis, men der er tale om et kompromis, man har lavet efter, at et andet kompromis har vist sig ikke at være godt nok, og derved er man kommet til dette meget, meget skæve og uheldige tal.

Vi har fra vores side prøvet at gøre, hvad vi kunne her imellem handlingerne i salen, i udvalget osv. for at få regeringen til at ændre dette, for at finde frem til et tal, der vil være noget lettere at arbejde med, men det har været forgæves. Det er mærkeligt, det ikke kan lade sig gøre, men det har altså ikke kunnet lade sig gøre.

Vi har sagt ved forskellige lejligheder, at vi vil give den nye regering et meget langt tøjreslag, og det står vi fast ved. Vi har fået en ny regering, og den skal have lov til at vise, hvad den duer til. Det er vigtigt ikke bare for regeringens skyld, men også for Danmarks skyld, for vores økonomis skyld. Der kunne komme katastrofale følger ud af det, hvis vi fik regeringskrise netop nu. Samtidig ville der ske det, hvis regeringen faldt, at det i mange år fremover ville blive umuligt at foretage det samarbejde hen over midten, som kristeligt folkeparti går ind for. Derfor vil vi som sagt gå langt for at redde regeringen. Af

[Jens Møller]

to onder må man vælge det mindste. Det er baggrunden for, at vi har sagt, at hvis det viste sig nødvendigt for at redde regeringen, ville vi undlade at stemme til dette ændringsforslag. Det er det, der er baggrunden, og ikke, som kommunisterne tænker sig, at vi skulle have fået noget for det. Jeg ved ikke, hvad man mener med det, men jeg kan altså roligt sige, at det har vi ikke. Det er en overvejelse. Af to onder må man vælge det mindste.

Nu ser det imidlertid ud til, at det ikke bliver nødvendigt. Regeringen har selv skaffet sig et flertal, har vi forstået, idet erhvervspartiet og den ene af repræsentanterne for Grønland har sagt, at de vil stemme for ændringsforslaget. Det er 90 mandater, og det er et flertal. Vi er meget taknemlige for, at disse to vil stemme for, for det gør jo, at vi andre bliver fri for at skulle stemme anderledes, end vi egentlig helst ville, så som en konsekvens heraf, når nu flertallet er sikret og der ikke er risiko for, at der bliver regeringsstorm ud af det, vil kristeligt folkeparti stemme imod ændringsforslaget, fordi vi synes, det er tåbeligt.

Hjortlund Christensen (DR):

At retsforbundet ikke vil stemme for momsforhøjelsen, er en selvfølge, hvorfor jeg ikke skal spille tingets tid med gentagelser. Men den kvarte momsprocent er en hån mod erhvervslivet, og ansvaret herfor tror jeg skal placeres næsten alene hos skatte- og afgiftsminister Anders Andersen. Det er en uhyrlighed, en stædighed, som selv en logisk betragtning ikke kan bære.

Brusvang (CD):

Jeg har bedt om ordet for et ret så kort indlæg.

Det blev sagt i regeringserklæringen, at et af de vigtigste mål var at skabe stabilitet. Vi har oplevet, at den stabilitet, der er skabt, i hvert fald er en stabilitet med et lidt andet indhold end det, ordet normalt dækker over. Det blev sagt meget vittigt af en kollega forleden dag, at stabiliteten hærger dette land.

Jeg synes, vi parlamentarisk står i en meget ubehagelig situation. Vi har en tydelig fornemmelse af, at der såmænd ikke, hvis der var en fri afstemning, blandt socialdemokrater ville vise sig nogen særlig lyst til en

brudt momsprocent. Der ville heller ikke hos venstre, hvis der var fri afstemning, være nogen særlig lyst hertil. Ikke desto mindre bliver den altså gennemtruffet. Er det så, fordi regeringen ønsker det? Også derom har man sine tvivl. Men én ting ved vi: der er én mand i regeringen, regeringens økonomiminister og skatte- og afgiftsminister, hr. Anders Andersen, der ønsker det. Én eneste mand har i virkeligheden truffet dette igennem. Jeg synes, det er en meget dårlig indledning til regeringens arbejdsperiode og regeringens samarbejde med os andre. Gennemføres denne momsats – og det fremgår jo af aviserne og talerne her, at man har stemmer nok til at få gennemtruffet den – vil jeg tillade mig med formandens tilladelse at kalde det for en tåbelighed . . .

Formanden:

Dermed anerkender jeg ikke ordet.

Brusvang (CD):

Nej. Når det bare er sket én gang, kan vi risikere, at denne regering vil gennemtvinge tilsvarende kantede og tossede ting i mange andre situationer, for økonomi- og skatte- og afgiftsminister Anders Andersen vil jo til enhver tid kunne sige: ja men det gik jo udmærket, der var ingen, der turde, da det kom til stykket, selv om det var noget, der var ganske mærkværdigt. Derfor kan det få meget ubehagelige konsekvenser.

Men jeg synes også, at det har en ubehagelig konsekvens for selve samarbejdet. Selvfølgelig vil CD ikke gå og være sur bagefter. Vi har lovet denne regering at være en loyal opposition, og selvfølgelig vil vi samarbejde med regeringen, men det slår altså lidt af et skår i glæden, at man bliver tvunget til at acceptere ting, der i virkeligheden er absurde.

Lindinger (EP):

Når jeg på erhvervs partiets vegne går ind for dette ændringsforslag, sker det uden større begejstring, og det skyldes ikke det faktum, at jeg for første gang i mit politiske virke er blevet truet på livet, nemlig med at blive skudt, hvis jeg stemmer for dette forslag. Men det kan altså være, at dette bliver en afskedstale, og skulle det blive det, vil jeg stærkt henstille til regeringen at læse mine

[Lindinger]

tidligere taler, og hvad jeg ellers har sendt ud, for det kunne være, at der deri lå en mulighed for at komme lidt bedre igennem.

Jeg er jo slet ikke spor glad for en momsforhøjelse eller i det hele taget for, at man rører ved det instrument, som hedder moms, uden at man kæder det sammen med skattelettelser. Det bør man altid gøre. Men jeg stemmer på erhvervs partiets vegne alligevel for, også fordi jeg ønsker, at denne regering skal have alle chancer, det bør man give en ny regering.

Maisted (FP).

Jeg forstår, at man ikke måtte bruge det udtryk, at forslaget er tåbeligt, at formanden ikke ønsker, at man udtaler, hvad man virkelig mener om dette forslag, og heller ikke om partiet venstre . . .

Formanden:

Jeg ønsker ikke formanden indblandet i debatten.

Maisted (FP):

Det må formanden undskylde.

Men jeg synes alligevel, at jeg har et vist håb om, at forbrugerombudsmanden vil se på partiet venstre, hvis det nogen sinde skulle driste sig til at bruge udtrykket »Danmarks liberale parti«.

Når man nu er godt i gang med at finde redningsfolk for at redde denne regering, så er der én ting, der må undre den danske befolkning. Det er, at med hensyn til et lovforslag, der ikke omfatter Færøerne og Grønland, sikrer man det parlamentariske flertal med de såkaldte nordatlantiske mandater – det må vække til eftertanke.

Arne Bjerregaard (KrF):

Hr. Kaj Hansen fra kommunisterne sagde, at jeg ved første behandling af forslaget, da skatte- og afgiftsministeren fremkom med sit forslag om 20 ¼ pct., sagde, at det var en provokation mod dette ting og mod de mindre erhvervsdrivende. Det er helt korrekt, det har jeg sagt, og jeg fastholder, at det er en provokation.

Vi har jo også fornemmelsen af, at man såvel i venstre som i socialdemokratiet er lede og kede af, at man er kommet til de 20 ¼ pct., men indre splid og mangel på evne

til at forhandle med andre har jo bevirket, at man måtte fastholde dette for ikke at desavouere sin skatteminister. Det kan man jo selvfølgelig ikke.

Jeg har, som jeg tidligere har nævnt heroppefra, prøvet at stikke en hånd ud, sådan at man havde mulighed for at redde sig ud af denne ubehagelige situation, og jeg har i udvalget – det må jeg vel have lov at sige her – gang på gang prøvet at få skatteministeren i tale for at se, om der dog ikke var en mulighed for at få afværget dette horrible at lade de mindre erhvervsdrivende arbejde med så tosset en procent. Det lykkedes ikke, og andet lykkedes heller ikke, så jeg havde nær sagt, at min samvittighed er ren; jeg har gjort, hvad jeg kunne for at ændre det.

Når regeringen vil opretholde de 20 ¼ pct., så vil jeg ikke af hensyn til regeringen stemme for eller undlade at stemme. Uanset hvilke konsekvenser det vil have, ville jeg ikke være med til at redde en regering, hvis det skulle være et kabinetsspørgsmål, efter den stædighed, som her er udvist. Min stilling har hele tiden været klar: jeg vil ikke være med til at gennemføre dette, som er en hån over for de mindre erhvervsdrivende, uanset konsekvenserne. Derfor stemmer jeg selvfølgelig klart imod de 20 ¼ pct.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Jeg tror i og for sig ikke, at jeg kan føje noget nyt til debatten om de 2 ¼ pct. Det har vi jo debatteret gentagne gange, og ingen kan være i tvivl om, at 2 pct. er bedre end 2 ¼ pct. 2 ½ pct. var måske bedre end 2 ¼ pct., jeg ved det ikke. Men det, der er afgørende for regeringen, er, at man formodentlig om et stykke tid her i folketinget vedtager en ekstra udgift på 400 mill. kr., der ikke er regnet med dækning for i de 2 pct., og jeg har tidligere sagt, at den stramning, som bliver forelagt, i forvejen ligger i underkanten af det, der er behov for. Derfor vil en nedstemning af den kvarte procent rykke væsentligt ved forudsætningerne for at nå frem til den målsætning i den økonomiske politik, der er behov for.

Hr. Bernhard Baunsgaard efterlyste min holdning til måneskinsarbejde, og det var, ligesom om jeg havde siddet i ministeriet i de sidste 4 år og ikke havde gjort noget ved den

[Ministeren for skatter og afgifter]

sag. Jeg må måske minde om, at det ikke mindst var på baggrund af de radikales holdning til venstregeringen, at jeg ikke kunne få lov til at sidde og arbejde videre med den sag.

Men hvis det kan berolige hr. Bernhard Baunsgaard, vil jeg gerne sige, at jeg også nu vil undersøge mulighederne for, om der kan gennemføres lovgivning, som begrænser undragelser også på dette område. Det er ikke en tanke, der ligger mig fjernt. Jeg erkender, at der er et problem, som jeg nu, efter at jeg er kommet til at sidde som skatte- og afgiftsminister, igen vil tage op til overvejelse.

Formanden:

Vi går til anden omgang; det er stadig ændringsforslagene, der er til forhandling.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ændringsforslagene vil indbringe sådan noget som 3,6 mia kr. Det betyder, fordelt på antallet af skatteydere, vel en skattestigning på 1.000 kr., hvis det blev jævnt fordelt.

Jeg vil gerne i anledning af, at hr. Lindinger talte om, at han gerne ville stemme for en momsforhøjelse, men den skulle ønskværdigst være ledsaget af en skattelettelse, spørge skatte- og afgiftsministeren, om det ikke er en korrekt opfattelse, når jeg konstaterer, at ud over den skatteforhøjelse, der følger af momsforhøjelsen på 3,6 mia kr., så kommer der en forøgelse af de direkte skatter ved regeringens indgreb på ca. 3 mia kr., sådan at befolkningen må se i øjnene, at det første resultat af venstres deltagelse i regeringen er en skatteforøgelse på ca. 6 mia kr.

Jeg vil gerne kommentere skatte- og afgiftsministerens svar til mig vedrørende Håndværksrådets henvendelse, som jo ikke var noget svar, for, så vidt jeg kunne forstå det, gik det ud på, at skatte- og afgiftsministeren kun var i stand til at tænke, når han var minister, men ikke som folketingsmedlem. Jeg ved ikke, om det er særlig betryggende, at skatte- og afgiftsministeren er indrettet på den måde.

Jeg må måske også rette en fejl, som skatte- og afgiftsministeren gjorde, og som ikke tyder på, at tænkeevnen er blevet betydeligt forbedret ved udnævnelsen. Det er, når skatte- og afgiftsministeren mener, at det var de radikale, der i sin tid fældede venstregerin-

gen. Nej, venstregeringen forsøgte en udvidelse med konservative og centrumdemokrater, og det blev stemt ned af fremskridtspartiet, for de radikale har aldrig ønsket at være i det selskab.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Formanden:

Jeg er blevet gjort opmærksom på, at flyveren er forsinket, og derfor har man indtrængende henstillet, at jeg udsætter mødet. Jeg gør det meget nødtigt, for alle de pågældende medlemmer burde være klar over, at der forelå vigtige afgørelser i dag, men jeg skal dog gå så vidt, at jeg udsætter mødet til kl. 11.

Mødet udsat kl. 10.37

Mødet genoptaget kl. 11.00

Man gik til afstemning.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 blev, efter at der ved en på sædvanlig måde foretaget afstemning var afgivet 86 stemmer for det og 84 imod det, ved et på grund af den ringe stemmeforskel foretaget navneopråb, som nedenstående liste viser,

vedtaget med 86 stemmer mod 84; 9 var fraværende.

Ja:

Albertsen (S), Anders Andersen (V), Erik Andersen (S), Kaj V. Andersen (V), Karen Dahlerup Andersen (S), K. B. Andersen (S), Møller Andersen (S), Normann Andersen (S), Svend Andersen (Bornh.a.) (S), Auken (S), Bakholt (S), Dorte Bennedsen (S), Ritt Bjerregaard (S), Lasse Budtz (S), Camre (S), Arne Christiansen (V), Christophersen (V), Poul Dalsager (S), Knud Damgaard (S), Helle Degn (S), Erling Dinesen (S), Ellemann-Jensen (V), Erenbjerg (S), Ole Espersen (S), Jørgen Frederiksen (S), Tove Frederiksen (S), Mette Groes (S), Ivar Hansen (V), J. K. Hansen (S), Jørgen Peder Hansen (S), Lysholt

Hansen (S), Thomas Have (S), Heinesen (S), Hjortnæs (S), Holm (V), Holmberg (V), Erik Holst (S), Svend Erik Hovmand (V), Grete Hækkerup (S), Per Hækkerup (S), Bertel Haarder (V), Svend Jakobsen (S), Egon Jensen (S), Erling Jensen (S), Hans Jørgen Jensen (S), Henning Jensen (S), Jens Peter Jensen (V), Karlskov Jensen (V), Søren Jensen (V), Anker Jørgensen (S), Søren B. Jørgensen (S), Kampmann (S), Risgaard Knudsen (S), Kofoed (V), Jeppe Kristensen (V), Tove Lindbo Larsen (S), Lerke (S), Nathalie Lind (V), Lindinger (EP), Mette Madsen (V), Lissa Mathiasen (S), Poul Mortensen (S), Inge Fischer Møller (S), Otto Mørch (S), Johan Nielsen (S), Karl Nielsen (S), Preben Steen Nielsen (S), Poul Nielson (S), Ivar Nørregaard (S), Kjeld Olesen (S), Erling Olsen (S), Kaj Poulsen (S), Fogh Rasmussen (V), Jimmy Stahr (S), Steenholdt (Grøn.), Stubtoft (S), Søgaard (S), Sønderby (V), Marinus Sørensen (S), Nørregaard Sørensen (S), Tastesen (S), Henrik Toft (V), Taanquist (S), Birte Weiss (S), Westh (S) og Kristen Østergaard (V).

Nej:

Keld Andersen (KF), Pilgaard Andersen (FP), Svend Andersen (Rosk.a.) (FP), Yvonne Herløv Andersen (CD), Arentoft (FP), Bernhard Baunsgaard (RV), Arne Bjerregaard (KrF), Bollmann (CD), Bolvig (RV), Brusvang (CD), Burgdorf (KF), Chr. Christensen (KrF), Hjortlund Christensen (DR), Ib Christensen (DR), Dohrmann (FP), Erlendsson (FP), Revsgaard Espersen (FP), Steen Folke (VS), Fuglsang (DKP), Glensgård (FP), Glistrup (FP), Annelise Gøtfredsen (KF), Grove (KF), Grünbaum (S), Lilli Gyldenkilde (SF), Hagen Hagensen (KF), Halvgaard (FP), Alfred Hansen (DR), H. C. Hansen (FP), Kaj Hansen (DKP), Karen Thurøe Hansen (KF), Kurt Hansen (VS), Svend Haugaard (RV), Alice Hedegaard (DR), Bernt Henriksen (KF), Ole Henriksen (SF), Erhard Jakobsen (CD), Mimi Jakobsen (CD), Jørgen Jensen (DKP), Ove Jensen (FP), Uwe Jensen (Ribe a.) (FP), Jørgen Junior (FP), Askjær Jørgensen (FP), Tove Jørgensen (DKP), Kallesøe (KF), Kjelgaard (KF), Kjærulff-Schmidt (FP), Langsted (CD), Lawaetz (FP), Knud Lind (FP), Freddy Madsen (DKP), Maisted (FP), Melchior (CD), Børge Møller (FP), Gerda Møller (KF), Gre-

the Fenger Møller (KF), Jens Møller (KrF), Nauerby (FP), Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP), Schak Nielsen (DR), Ninn-Hansen (KF), Ib Nørlund (DKP), Bent Olsen (CD), Inger Stilling Pedersen (KrF), Gert Petersen (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Grethe Philip (RV), Bjørn Poulsen (SF), Poulsgaard (FP), Prehn (CD), Poul Schlüter (KF), Ernst Schmidt (FP), Palle Simonsen (KF), Skytte (RV), Lis Starcke (DR), Stetter (KF), Ebba Strange (SF), Tange (FP), Thorndahl (FP), Tyroll (VS), Voigt (FP), Waldorff (VS), Wilhelm (VS) og Wissing (FP).

Fraværende:

Alfred Andersen (SF), Ellefsen (V), Eva Gredal (S), Honoré (KrF), Lars Emil Johansen (SF), Ingolf Knudsen (CD), Inge Krogh (KrF), Ole Olsen (SF) og Robert Pedersen (S).

Ændringsforslag nr. 2-6 betragtedes som vedtaget med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Thorndahl (FP):

Ja, så kan vi jo i fællesskab glæde os over, at man fik 20 ¼ pct. moms igennem, baseret på 2 ikke-tilstedeværende medlemmer, fru Inge Krogh og hr. Honoré fra kristeligt folkeparti, der altså ikke ønskede at deltage i afstemningen, og det var så afgørende.

Det har også været afgørende for regeringen - det fremgik af debatten forud - at man skulle have denne kvarte procent, denne brudte procent, ekstra, fordi der ellers ikke var dækning for udgifterne, som skatteministeren sagde, til de sociale kompensationer på de 400 mill. kr., og fik man ikke dette ændringsforslag igennem, sagde skatteministeren, så er forudsætningerne ændret væsentligt for regeringens politik. Og hvilke forudsætninger er det så? Er der i det hele taget sammenhæng i regeringens økonomiske politik? Det er jeg da i hvert fald begyndt at tvivle på.

[Thorndahl]

Det er regeringens hensigt – det har vi fået at vide ved adskillige lejligheder – at nedbringe det forventede betalingsbalanceunderskud på godt 9 mia kr. i 1979 til 6,5 mia kr., og det gør man alene ved en finanspolitisk stramning på 6 mia kr., der fordeler sig på tre hovedposter.

Den første og den væsentligste er 3 mia kr. i mermoms. Den næste er 1 mia kr. i forøgelse af statsindkomsts-katten, selv om man i øvrigt i programmet fra regeringens side siger, at man ikke vil forøge skatterne, men det er selvfølgelig en detalje. Endelig vil man gennemføre en besparelse på de statslige udgifter i størrelsesordenen 2 mia kr. og – det ved vi gennem vores spørgsmål og det svar, vi har fået i skatte- og afgiftsudvalget – en finanspolitisk stramning på 1 mia kr. Den vil give en betalingsbalanceforbedring på 400 mill. kr., og da der er 6 af dem, så skulle det altså give en betalingsbalanceforbedring af størrelsesordenen 2 ½ mia kr., således at vi når fra de 9 til de 6 ½ mia kr.

Mermomsen skulle efter regeringens oplæg give 3,2 mia kr. i merindtægt under forudsætning af, som det hedder, uændret forbrug. Som det bl. a. er fremgået af forhandlingerne her i salen, er der jo adskillige, der igennem længere tid har troet, at man med uændret forbrug, med udgangspunkt i det af regeringen vedtagne regeringsprogram, mente forbruget i 1978, og det var altså et provenu i forhold til et uændret forbrug i 1978. Men det viser sig gennem det svar, vi har fået på spørgsmål 77, at provenuberegningen skam er baseret på forslaget til finanslov for 1979 med dets indbyggede forbrugsudvidelse på 4 ½ pct. Det er denne efter regeringens opfattelse uacceptabelt store forbrugsudvidelse, hele regeringens politik går ud på at bringe ned til 1 ½ pct.

Skatte- og afgiftsministeren har gjort tallet 3,2 mia kr. til et helligt tal, thi det var jo det, der skulle være merindtægten ved momsforhøjelsen. Men hvordan forholder det sig egentlig? Jo, finanslovsforslaget for 1979 har beregnet momsindtægten til 29,2 mia kr. ....

Formanden:

Lige et øjeblik. Der er for meget uro, specielt i sidegangen.

Thorndahl (FP):

Finanslovsforslaget for 1979 er opstillet på den forudsætning, at man har en moms på 18 pct. og en forbrugsudvidelse på 4,5 pct., og det fører til en indtægt for staten på 29,2 mia kr. Så kan man spørge: hvad giver så under denne forudsætning en moms på 20 pct. og en forbrugsudvidelse på 1 ½ pct.? Det er jo regeringens politik, dens erklærede mål. Ja, det giver – det kan man ret hurtigt regne sig frem til – 31,5 mia kr. Så har man to tal, og de to tal giver altså det reelle merprovenu ved momsforhøjelsen, selvfølgelig set i sammenhæng med regeringens finanspolitiske stramning, og sammenhæng er, som vi har fået at vide – det betoner regeringen jo ustandselig – en meget vigtig del, en meget vigtig ting.

Den difference, der optræder mellem de 31,5 mia kr., der bygger på de forudsætninger, der følger af, at man vil gennemføre den finanspolitiske stramning, og de 29,2 mia kr., der altså er indeholdt på indtægtsiden i finanslovsforslaget, udgør 2,3 mia kr. Det er altså ikke de 3,2 mia kr., som skatteministeren har dyrket, men knap 1 mia kr. mindre.

Den samme virkning af regeringens politik med dens erklærede mål, nemlig forbrugsreduktion, indtræder selvfølgelig for punktafgifterne og for registreringsafgiften, og den samlede negative virkning, den samlede modregning i statens indtægter ved at gennemføre den finanspolitiske stramning, kan opgøres til 1,9 mia kr. Hertil kommer så, når vi skal til at vurdere nettovirkningerne, den cirka halve milliard kroner, som vi må regne med skal gå til forøget arbejdsløshedsunderstøttelse som følge af regeringens økonomiske politik.

Man kan også anføre, at momsforhøjelsen indebærer en besparelse på 350 mill. kr. på de statslige udgifter, idet staten jo uden ændringer må købe det mindre i varer og tjenesteydelser, der følger af, at momsen er forhøjet fra de 18 pct. til de 20 ¼ pct. Det er derfor muligt, men det kan vi ikke vide, at disse 350 mill. kr. også skal modregnes i de aftalte 2 mia kr. i besparelser på de statslige udgifter, og i så fald bliver nettovirkningen af stramningen tilsvarende mindre.

Sammenhængen – hvis det ikke i denne forbindelse er en eufemisme – i regeringens økonomiske politik er på basis af regeringens egne forudsætninger altså, at man ikke alene henter pengene hjem på gyngerne, men man

[Thorndahl]

tager dem sandelig også ind på karrusellerne, og det plejer ikke at være et sundt økonomisk princip.

Vi må tage til efterretning, at den finanspolitiske stramning på de 6 mia kr. i realiteten er en bruttostramning, og det vil kun medføre – med korrektion for statens mindreindtægter – en reel betalingsbalanceforbedring, der svarer til ca. 3,5 mia kr. Det vil sige, at betalingsbalanceunderskuddet på dette grundlag ikke, som regeringen har stillet det op som mål, vil være 6,5 mia kr., men 1 mia kr. højere, nemlig 7,5 mia kr.

Jeg er naturligvis opmærksom på, at man i regeringsprogrammets punkt 7 har et punkt, som man ligesom putter nogle drømme hen i. Jeg vil godt have lov til at citere regeringsprogrammets punkt 7:

»Regeringen vil føre en erhvervs politik, som både skal fremme beskæftigelsen og styrke betalingsbalancen. Den skal sige mod at styrke erhvervenes konkurrenceevne yderligere. Den skal fremme erhvervenes afsætning og investeringer og derigennem også produktionen og beskæftigelsen.

Der vil blive stillet lavt forrentede lån til rådighed for eksporterhvervene«.

Men denne erhvervs politik – eller rettere tilskuds politik – skal finansieres, og det kan den ikke blive af de 6 mia kr., man laver i finanspolitisk stramning, for de er i deres helhed udtømt med den betalingsbalanceforbedring, der vil køre på nettovirkningen af 3,5 mia kr., nemlig 1,5 mia kr. i betalingsbalanceforbedring.

Med det kendskab, vi har i dag til regeringsprogrammet, kan man konkludere, at der i virkeligheden ikke er sammenhæng mellem de politisk opstillede mål og de besluttede politiske midler på grundlag af regeringens egne forudsætninger. Der står derfor det helt åbne spørgsmål tilbage, hvad regeringspartierne i virkeligheden er mest bundne af. Er det målsætningen, betalingsbalanceunderskuddet på de 6,5 mia kr.? Eller er det midlerne, de 6 mia kr. i finanspolitisk stramning? Hvis betalingsbalancen er det helt afgørende og den, der binder mest de to regeringspartier imellem, så skal der jo ske en endnu større beskæring af reallønnen.

Derfor vil jeg gerne til opklaring gentage det spørgsmål, som jeg i onsdags tre gange havde lejlighed til at stille til den socialdemokratiske ordfører, et spørgsmål, som hr.

Karl Nielsen tre gange undlod at besvare. Hvis spørgsmålet i onsdags kom bag på socialdemokratiet, så har der, håber jeg da, været lejlighed til i de sidste par dage at få spørgsmålet opklaret.

Det konkrete spørgsmål er: vil den socialdemokratiske folketingsgruppe stille mod en reallønsudvidelse i 1979 og tilrettelægge en politik på dette grundlag, således at vi kan få, som regeringen har sagt det, en forbrugsudvidelse på 1,5 pct., eller er det, man sigter imod, en nulløsning eller eventuelt en reallønstilbagegang, i hvert fald for de erhvervsaktive? Dette konkrete spørgsmål synes jeg det er på tide at offentligheden får besvaret.

Gert Petersen (SF):

Så står vi altså her foran gennemførelsen af det første lovforslag, som den nye koalitionsregering af socialdemokratiet og venstre har fremsat.

Det er jo ganske tankevækkende, hvad det er for et lovforslag. Det er et lovforslag om en forhøjelse af momsprocenten med 2 ¼. Der har været de særeste diskussioner om den sidste kvarte procent, og det er da klart, at denne kvarte procent kan volde vanskeligheder for erhvervs livet, og derfor har vi da også stemt imod den. Men denne diskussion skal dog ikke have lov til at fordunkle det langt mere væsentlige og principielle, nemlig forhøjelsen af moms fra 18 til 20 ¼ pct.

Jeg har fra tid til anden i det sidste par dage været med i nogle måske lidt pudsige diskussioner om, hvorvidt den nye regeringskonstellation er en unaturlig ting eller en naturlig ting. Der er jo noget i det danske sprog, der hedder en skifting. Nu har jeg fået slået efter i leksikonet for at finde ud af, hvad det egentlig er – jeg har brugt ordet ved forskellige lejligheder, og så var det jo meget rart at finde ud af, hvad det er. Jeg har vist egentlig brugt det meget rigtigt, for en skifting er et troldebarn, der kommer ud af et lykkeligt samvær. Det er klart, at troldebarnet kun kommer, hvis den onde selv på en eller anden måde har blandet sig i det lykkelige samvær.

Men er det et troldebarn, der er kommet ud af det her? Det er en grim unge, det skal jeg erkende, men vi har truffet den adskillige gange tidligere, og forældreparret har såmænd også adskillige gange tidligere været

[Gert Petersen]

socialdemokratiet og venstre. Der har måske været lidt gruppeægteskab nu og da, der er andre, der har været med, kristeligt folkeparti, og hvem det nu måtte være. Men socialdemokratiet og venstre havde ansvaret for den forrige momsforhøjelse, og nu kommer man altså med en her igen, så voldsomt unaturligt forekommer dette her desværre ikke.

Alligevel er der den forskel mellem den forrige momsforhøjelse og så denne, at den forrige momsforhøjelse blev ledsaget af nye foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen. Det er ikke tilfældet denne gang. Denne gang gennemfører man momsforhøjelsen isoleret. Ifølge nogle erklæringer viderefører man de tidligere beslutninger til fremme af beskæftigelsen osv., som det nu hedder, men der kommer ikke noget nyt. Momsforhøjelsen får lov til at stå alene, den får lov til at virke alene, og oven i købet skal vi om lidt også til at vedtage et lønstop, for at det hele også skal være løgn.

Hvad betyder momsforhøjelsen? Den betyder øget arbejdsløshed, og der foretages intet fra den nye regeringskonstellations side for at imødegå denne forøgelse af arbejdsløsheden. Jeg ved ikke, om det er, fordi man lægger megen vægt på, at arbejdsløshedstallet faldt i sidste uge, det læser jeg lige i avisen. Man kunne ganske vist ikke forudse, at det faldt med det kolossale tal 600 til 174.000. Nu sætter man med den beslutning, som tages om lidt, arbejdsløshedstallet i vejret, ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd med 20.000–25.000, ifølge skatte- og afgiftsministeren med en 8.000. Vi kan godt føre lange akademiske diskussioner om, hvilket tal der er det rigtige, men det står fast, at den beslutning, man tager nu, fører til øget arbejdsløshed. Så kan man diskutere, om det er en halv snes tusinde eller det er 20.000 flere arbejdsløse – ud over hvad arbejdsløsheden i øvrigt ville være blevet øget med af andre årsager. Det synes jeg man bør gøre sig klart i denne sal, bør gøre sig klart i den socialdemokratiske gruppe.

Tidligere, da vi havde en socialdemokratisk mindretalsregering, oplevede vi i det mindste, at når man foretog den slags indgreb, som der her er tale om, den slags afgiftsforhøjelser, så blev der forsøgt et eller andet for at imødegå effekten på arbejdsløsheden. Denne gang er der intet forsøg på at imødegå effekten på arbejdsløsheden. Det er

også, som jeg sagde under den første debat, da den nye regering fremstillede sig for tinget, årsagen til, at vi fra socialistisk folkepartis side har ændret holdning. Mens vi tidligere var indstillet på under visse omstændigheder at beskytte en socialdemokratisk mindretalsregering, så kan vi ikke under nogen omstændigheder være indstillet på at beskytte eller bevare denne, jeg ved ikke, om mismaskregering er et parlamentarisk udtryk, så lad mig lade være med at bruge det, men sige: denne højst blandede forestilling, som den nye regering er.

Vi skal altså nu til at stemme. Nogle tror, at vi stemmer om en forhøjelse af moms fra 18 pct. til 20,25 pct., og det gør vi også, men dermed er situationen ikke beskrevet tilstrækkeligt. Vi stemmer nemlig også om, hvorvidt vi vil godkende en forhøjelse af arbejdsløsheden – ud over hvad den i øvrigt ville blive forhøjet med som følge af uden for dette land liggende årsager – på i hvert fald en halv snes tusinde. Det har skatte- og afgiftsministeren erkendt. Måske 20.000–25.000, sådan som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har sagt det – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som dog ellers hidtil har haft gode kanaler til socialdemokratiet, kanaler, der desværre nu synes at være skåret over.

Af disse grunde må vi naturligvis fra SFs side stemme imod. Vi kan ikke stemme for en forøgelse af arbejdsløsheden, og det vil forbløffe mig – nej, det vil det egentlig ikke, men det burde forbløffe mig – om en række socialdemokrater, som går rundt og kalder sig venstreorienterede, virkelig er i stand til at stemme for en forøgelse af arbejdsløsheden, men det er de såmænd nok. Vi får se. Jeg tror, man ude i landet vil tage konsekvenserne af det.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg må desværre konstatere, at skatte- og afgiftsministeren ikke har kunnet finde ud af, hvad der skal gøres for at hjælpe håndværkerne, så at vi blandt håndværkere kan få afløst en del arbejdsløshed med beskæftigelse. 4 år har ikke været nok, men jeg håber da stadig væk på et resultat af tankevirkomheden og skal nok minde skatte- og afgiftsministeren om det ved lejlighed.

[Bernhard Baunsgaard]

Der var et andet spørgsmål, som jeg heller ikke fik svar på, nemlig om det var en rigtig antagelse, at dette første resultat af venstres deltagelse i regeringen bliver en forøgelse af skattebyrden på 6 mia kr. Det blev forbigået i tavshed, og da jeg spekulerede lidt over det, kom jeg til at tænke på, at skatte- og afgiftsministeren tidligere har været medlem af et skatteråd og ved, at når en skatteyder ikke havde indgivet selvangivelse og man så ansatte ham og han ikke lavede vrøvl, så gik man ud fra, at så havde den skønnede ansættelse været for lav. Jeg må nok også gå ud fra her, at de 6 mia kr. er ikke, hvad der kommer ekstra i det første regeringsår, og hvad denne regering, hvori venstre deltager, vil belaste skatteyderne med.

Så er vi tilbage ved momsens. Vi må konstatere, at slaget omkring 20 eller 20,25 pct. er tabt. Vi vidste, at regeringen havde et solidt flertal hjemme for en momsforhøjelse. Personlig vil jeg anbefale, at man stemmer imod momsforhøjelsen. Vi kender ikke den samlede plan, hvori denne momsforhøjelse indgår. Regeringen er øjensynlig ikke færdig med at tænke over det, og det, som vi har oplevet her under diskussionen indbyrdes i regeringen om, hvorvidt man skal lægge sig på 20 eller 20 ¼ pct., gør det jo ikke mere beroligende, når man ikke er færdig med den samlede plan, så at man kan offentliggøre den. Der kan jo komme mange skrubbudser ind i den. Det er et meget væsentligt argument.

Jeg er aldeles ikke overbevist om – og det er ikke lykkedes regeringen på nogen måde i udvalgsarbejdet at gøre det klart – at 1. oktober er det rigtige tidspunkt, hvis vi skal have en sådan momsforhøjelse. Regeringen henviser til en øget efterspørgsel og et øget forbrug, men regeringen siger samtidig, at det kommer i løbet af 1979. Hvorfor sætter man så ind i 1978? Endelig er der spørgsmålet om, hvorfor man netop skal vælge 20 ¼ pct. Det er, som det vist klart fremgår, for den radikale gruppe at føje spot til skade for erhvervslivet. Som sagt, jeg anbefaler personlig, at vi stemmer imod. Andre kan – og andre vil – tage et andet standpunkt.

Grünbaum (S):

Jeg synes lige, jeg vil komme med nogle korte bemærkninger i anledning af min stil-

lingtagen, hvor jeg stemmer nej ved den endelige vedtagelse af forslaget. Det er ikke noget pludselig opstået standpunkt hos mig, som det nok kan se ud til for dem, der ikke kender drøftelserne inden for den socialdemokratiske gruppe. Jeg har gentagne gange taget afstand fra den økonomiske politik, som er ført i de sidste par år, september- og augustforligene, hvor man har præciseret som forudsætning, at det var hensynet til beskæftigelsen, der lå bag ved den finanspolitiske stramning, som er gennemført i disse forlig. Jeg har ikke sagt noget særligt offentligt, men inden for socialdemokratiet ved man jo udmærket godt, hvordan mit standpunkt har været til disse sager, og jeg har gjort det helt klart – også på et tidspunkt, hvor der ikke var tale om dannelsen af en SV-regering – i vore interne økonomiske diskussioner, at jeg på ingen måde ville være med til et nyt augustforlig, for at sige det på den måde, altså en ny stramning for at klare vores økonomiske problemer.

Teorien om, at man kan klare beskæftigelsen ved at stramme, er naturligvis i det store og hele forkert, men der kan være situationer, hvor et land er nødt til af hensyn til betalingsbalancen at foretage en stramning, om man så må sige gå et skridt tilbage for senere at kunne tage to skridt fremad. Det er jo det, der har været motiveringen, men når man nu gør det for fjerde gang, så bliver det mere og mere ynkeligt at komme med denne argumentation.

Hvis man ser på regeringserklæringen, må man desværre sige, at det er ikke andet end et nyt augustforlig, og det er ikke engang så godt som det forrige augustforlig.

Jeg tror, udenrigsministeren har fuldstændig ret, når han siger, det er en nødregering. Som sådan har den selvfølgelig sin eksistensberettigelse og kan klare visse problemer, og så kan man jo håbe, at det udvikler sig til noget bedre, men det er en nødregering, og desværre, synes jeg, på et økonomisk grundlag, der ikke giver os noget håb om, at vi kan klare det store problem, der hedder beskæftigelsen.

Beskæftigelsesplanen fører man videre, siger man. Ja men det gør man jo ikke engang. For man kommer her med en finanspolitisk stramning, og i beskæftigelsesplanen var finanspolitikken jo fastlagt. Der var afsat så og så mange penge til beskæftigelsen hvert

[Grünbaum]

år – jeg skal ikke nævne tallene – og hvert år også en finanspolitisk stramning af den og den størrelse. Nu kommer man altså med en yderligere stramning, samtidig med at man siger, man har videreført beskæftigelsesplanen uændret.

Jeg skal ikke gå ind i en større debat her om den økonomiske politik, blot præcisere helt klart og helt skarpt, at mit standpunkt her er ikke dikteret af, at der nu er dannet en SV-regering. Mit standpunkt er ikke et oprør imod regeringen som sådan. Man kan i og for sig godt sige, det er et oprør, for det er naturligvis en alvorlig ting, det standpunkt, jeg har taget inden for socialdemokratiet. Det er et oprør mod den beskæftigelsespolitik, som føres, som er ført af vor egen regering, og som føres videre nu i den SV-regering, der er dannet. Det er en reaktionær økonomisk politik, der ikke giver os håb om at komme ud af de forfærdelige forhold, vi har, med en stadig stigning i arbejdsløsheden.

Der ligger en yderligere stigning i arbejdsløsheden i det, man nu skal til at gennemføre, og det siger jeg nej til. Jeg vil under ingen omstændigheder være med til en økonomisk politik, der skaber større arbejdsløshed i det land.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal blot nok en gang meddele, at jeg er rystet over, at det skal lykkes at få gennemført en sådan momsprocent. (*Afbrydelse fra salen*). Ja men det er helt rigtigt, det er min egen oprigtige mening; jeg beklager dybt, at det skulle lykkes at få dette igennem, at der ikke var så megen vilje fra regeringens side til at forhandle om problemerne og finde frem til mere agtværdige løsninger end det, man har fået nu. Det borger i al fald ikke så godt for det videre samarbejde i dette ting uden for regeringspartierne rækker.

I konsekvens af, at man nu har gennemført, gennemtrumfet, 20,25 pct., må min stilling selvfølgelig være, at jeg også må stemme imod selve lovforslaget, selv om jeg ved første behandling sagde, at jeg var positivt indstillet til denne regering, og var det et nødvendigt led i den økonomiske politik, ville jeg eventuelt stemme for de 20 pct. Men med den måde, det nu gennemføres på, må jeg

sige, at der er ikke andet for, end at man klart må stemme imod slig lovgivning.

(Kort bemærkning).

Kaj Hansen (DKP):

Jeg ved ikke, om der er grænser for politisk striptease i dette folketing. Når hr. Arne Bjerregaard siger, at han er rystet over, at man nu kan gennemføre en moms på 20,25 pct., så er det altså temmelig groft, når man ved, at to tilstedeværende medlemmer af kristeligt folkeparti i dette hus holdt sig borte fra afstemningen. Det vil i virkeligheden sige, at man ved fremtidige afstemninger næsten er nødt til at spørge kristeligt folkeparti, hvor mange de vil have uden for døren. Jeg synes, vi har oplevet bl. a. hr. Jens Møller som formand for kristeligt folkeparti optræde i rollen som den barmhjertige samaritan, men på en helt anden måde, end det er blotlagt i den bibel, som han ellers gerne vil støtte sig til. Jeg finder også, der er grund til, at kristeligt folkeparti og ikke mindst dets formand nu læser afsnittet om farisæerne igennem en gang til.

Formanden:

Forhandlingen drejer sig altså om merværdiafgiften.

Bollmann (CD):

Jeg vil gerne, for at der ikke skal være tvivl, understrege, at CD vil stemme for lovforslaget ved den endelige afstemning.

Vi har kæmpet imod at få en sats på 20 ¼ pct., men vi må tage til efterretning, at et flertal i folketinget har vedtaget det. Når vi stemmer for lovforslaget ved den endelige behandling, så er det ud fra det, jeg sagde ved første behandling af lovforslaget, at vi anser den bedring på betalingsbalancen, som er nødvendig, for det vigtigste ved momsforhøjelsen. Vi er også tilfredse med, at skatteministeren har udtalt, at der ikke er planer om punktafgiftsforhøjelser. Derfor stemmer vi for lovforslaget.

Melchior (CD):

Det forholder sig selvfølgelig, som mit partis ordfører just har udtalt, men når vi nu er ved de personlige bekendelser, vil jeg gerne erindre om, at CD i februar 1974 stemte

[Melchior]

for det af regeringen Hartling fremsatte lovforslag om tvungen opsparing. Jeg havde ikke drømt om, at jeg skulle komme i folketinget for at stemme om tvungen opsparing i den økonomiske situation, der var dengang, og det viste sig jo også, at loven var en fejl. Vi gjorde det for at hjælpe venstre og socialdemokratiet til et bærende samarbejde. I dag er vi i en lignende situation, at mit parti forsøger at hjælpe S og V, de samme to partier, til et bærende samarbejde.

Jeg føler virkelig inderlig samvittigheds-kval ved at skulle stemme for et lovforslag – det gør jeg altså om lidt – som er en lille del af et mønster, som jeg i øvrigt ikke kender. Jeg har forsøgt at efterforske det, og jeg tror ikke, det er sket i moderne dansk parlamentarisk historie – det være sig Kanslergadeforlig, augustforlig eller andre forlig eller efter regeringsdannelse – at man har tvunget folketinget til at tage stilling til en lille del af en stor helhed, som man forholder folketinget og befolkningen og dermed den offentlige debat kendskab til. Det er efter min mening groft uforsvarligt, men da jeg ikke anser regeringen for at være uansvarlig, er jeg altså med i min gruppe til på ny at forsøge at give dette SV-samarbejde en chance. Men jeg håber sandelig, at vi ikke skal blive skuffet og ilde belønnet, som vi blev det i 1974. Jeg håber sandelig, at når vi skriver den 3. oktober, så får dette folketing besked på hele det forlig, som de to partier har indgået. Ellers tvinger man os fortsat til at spille et spil og skyde mod et mål, som der er trukket et tæppe hen for, og det kan man ikke forvente at folketingsmedlemmer – selv med al opbydelse af god vilje – i længden skal lægge samvittighed til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 94 stemmer mod 70; 5 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Til oplysning for medlemmerne kan jeg sige, at jeg undlod at stemme.

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af:

Forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslag nr. L 256. Fremsat 31/8 78. Første behandling 2/9 78. Betænkning 4/9 78. Anden behandling 6/9 78. Tillægsbetænkning 6/9 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har tidligere ved behandling af et lovforslag udtalt, at jeg håbede, folketinget ikke ville blamere sig, ikke ville gøre sig selv til grin. De ændringsforslag, der nu ligger, tager sigte på, at folketinget skal lade være med at blamere sig, gøre sig selv til grin. Man kan ikke, hvis man vil respekteres af befolkningen, fremsætte sådan nogle lovforslag, der skal gælde fra den 28. august, den 31. august med den slags tilbagevirkende kraft . . .

Formanden:

Undskyld, der er ikke stillet ændringsforslag til dette lovforslag. Det er forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

Askjær Jørgensen (FP):

Så er jeg kommet for tidligt, det må man undskylde. Jeg beklager, at jeg er kommet for tidligt.

Formanden:

Ja, man siger jo undertiden, det er bedre at komme for tidligt end slet ikke at komme. (*Munterhed*).

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 94 stemmer mod 65; 10 stemte hverken for eller imod.

Formanden: